

GÎNDIREA MILITARĂ ROMÂNEASCĂ DESPRE NECESITATEA PREGĂTIRII TINERETULUI PENTRU APĂRAREA PATRIEI ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

de căpitan PETRE OTU

Făurirea unității naționale și necesitatea de a apăra această cucerire istorică a poporului român au determinat în gîndirea militară românească interbelică o efervescentă activitate destinată să contureze modalitățile și soluțiile de rezolvare a problemelor stringente cu care se confruntă, pe planul apărării naționale, statul român întregit. În fundamentarea răspunsurilor adecvate, autorii militari români au avut în vedere: aspirațiile de pace nutrite de România; tradițiile pe care și le făurise de-a lungul istoriei; experiența primei conflagrații mondiale; contextul internațional interbelic ce vădea în ansamblu un curs din ce în ce mai primejdios pentru independența și integritatea teritorială a țării.

Astfel s-a apreciat unanim că România dorește în mod sincer pacea și stabilitatea internațională, că statul român nu urmărește țeluri agresive și nu amenință pe nimeni. În lucrarea *Organizarea și mobilizarea armatei*, autorii subliniau: „România are intențiuni pacifice: ea nu urmărește nici un scop agresiv, însă înțelege să-și păstreze integritatea teritoriului întregit cu jertfa a 800.000 de oameni, menținînd veșnic neștirbite demnitatea și prestigiul țării”¹. Avînd în vedere o asemenea orientare, războiul pe care-l va purta țara noastră, de va fi silită, nu putea fi, conchideau autorii militari români, decît unul de apărare. „Războiul nostru — apreciau doi ofițeri superiori — nu poate avea decît caracterul unui război național, izvorît din aspirațiunea de a păstra integritatea teritoriului..., care va avea ca rezultat stimularea sentimentelor de rezistență și apărare a țării”². Se sublinia de asemenea caracterul de continuitate pe care-l avea războiul de apărare în istoria poporului nostru. „Românul — scria generalul Manolescu — n-a rivnit niciodată la cuceriri și nu a căutat războiul, dar l-a pregătit și mai ales l-a făcut cu demnitate, atunci cînd nu s-a putut înlătura”³. Plecînd de la o asemenea viziune larg împărtășită, precum și de la experiența primei conflagrații mondiale, care confirmase doctrina „națiunii armate”, în virtutea căreia războiul nu mai poate fi purtat și cîștigat decît cu aportul organizat al

¹ Maior Ioan Zănescu, căpitan Valeriu Selescu, *Organizarea și mobilizarea armatei (principii)*, București, 1934, p. 1.

² Colonel Gr. Vizanti, maior Scarlat Urlățeanu, *Strategia românească în viitorul război*, București, 1932, p. 117.

³ General I. Manolescu, *Cultura și apărarea națională*, 1926, p. 16.

întregii populații, gindirea militară interbelică a reactualizat concepția tradițională românească de purtare a războiului, care implica participarea nemijlocită a întregului popor la efortul de apărare.

Pe această linie asistăm la o deschidere a modalităților de definire a apărării naționale, apreciată ca nefiind o chestiune de organizare militară, ci una socială de mare importanță și siguranță. Pregătirea apărării naționale, sublinia un prestigios autor militar, generalul Alevra, „înseamnă a coordona din vreme cu adâncă pricepere și destoinicie toate forțele națiunii în vederea conlucrării lor de mâine : a organiza cu prevedere industria de război a țării, a o crea dacă este nevoie, a pune într-un cuvânt țara să lupte cu mijloacele ei proprii în orice situație politică și cu orice vrăjmaș”⁴. Capacitatea de apărare a țării era deci înțeleasă ca o problemă multilaterală, complexă, ce implica numeroase aspecte de ordin politic, militar, industrial, demografic, tehnico-științific, moral, administrativ etc.

Între direcțiile principale avute în vedere, un loc important revenea pregătirii întregii populații, a tineretului îndeosebi, pentru a fi în stare să participe la apărarea țării. Orientarea către tineret avea temeuri adinci, deoarece se considera că „viitorul nostru în lume depinde de însușirile fizice și morale ale tineretului care se ridică, de caracterul lui”⁵. Chestiunea pregătirii tineretului din acest punct de vedere s-a pus și în etapele anterioare, căpătînd anumite rezolvări, dar perioada interbelică înregistrează un salt calitativ atît pe planul discuțiilor teoretice, cît și acela al realizărilor practice. Au fost abordate larg de autorii militari — în paginile revistelor militare, în numeroase lucrări de specialitate — necesitatea acestei pregătiri pentru tineretul nostru, scopul și caracterul pe care trebuia să-l îmbrace, modul de organizare și conducere, implicațiile și rolul ei în sporirea capacității de apărare a țării.

Necesitatea, în opinia autorilor militari, reieșea din contextul nevoilor impuse de apărarea națională a statului român în noua sa etapă de dezvoltare. Făurirea unității naționale a constituit de altfel elementul fundamental care a stimulat preocupările gîndirii militare pentru decelarea măsurilor în stare să pună la adăpost această cucerire istorică. Un alt factor care releva necesitatea antrenării tineretului, a întregului popor în general, l-a constituit tradiția istorică făurită de-a lungul secolelor. Concepția și practica luptei întregului popor au rădăcini adînc înfipite în solul românesc. În luptele purtate pentru apărarea pămîntului străbun poporul român a acumulat o bogată și viabilă experiență, conturîndu-se judicioase concluzii de ordin teoretic și practic privind antrenarea întregii populații la efortul de apărare. Plecînd de la asemenea realitate, numeroși gînditori militari au înțeles că experiența acumulată de-a lungul istoriei putea să contribuie într-o anumită măsură la rezolvarea problemelor legate de apărarea țării în noile condiții. Subliniind aspectele de continuitate ale unei atari problematice, generalul R. Rosetti arăta că problema de rezolvat „nu este ceva nou, ci ea și-a avut ființa de cînd ființează neamul românesc. Soluția, în înfățișarea ei

⁴ General Alevra, *Organizarea armatei după război*, București, 1930, p. 1.

⁵ General F. A. B., *Contribuțiuni la educația fizică și morală a tineretului în vederea instrucției prerégimentare*, în „România militară”, 3, 1933, p. 99.

de astăzi, este legată de soluționarea ei în trecut, atât în cel mai depărtat, cât și în cel mai apropiat⁶. Antrenarea tineretului era văzută rezultând și din caracteristicile viitorului război, ce era intuit pornind atât de la experiența primei conflagrații mondiale, cât și de la progresul tehnico-științific, fapt care implica o evoluție în planul mijloacelor de pregătire, purtare și conducere a conflictului armat. Viitorul război de apărare a țării va tinde „spre distrugerea sau neutralizarea tuturor izvoarelor materiale și morale. Lupta se va desfășura nu numai pe front, ci ea se va întinde mult înapoi, pînă în inima țării”⁷. Ca atare „întregul teritoriu al țării se va transforma într-un enorm cîmp de acțiune războinică..., iar actori ai acestei tragedii vor fi toți cetățenii țării, bărbați și femei”. Concluzia firească care se degaja, era aceea că „fiecare cetățean... va deveni un luptător”⁸. Autorii militari, întrevăzînd influența deosebită a mijloacelor perfecționate asupra caracterului și amplitudinii viitorului război, arătau în mod just că rolul omului nu scade, ci dimpotrivă crește, el fiind pînă la urmă elementul care decide victoria. Pe linia ideii mai sus-exprimate se arată că „...omul rămîne singurul instrument suveran al bătăliilor”⁹. Din această ipoteză se trăgeau concluzii privitor la necesitatea și caracterul pregătirii întregului tineret.

Un alt factor care impunea acordarea unei atenții sporite tineretului din acest punct de vedere reieșea și din concluzia desprinsă de autorii militari că există o contradicție între necesarul de forțe pentru apărarea țării și posibilitățile de care se putea dispune. „Trăim sub teroarea unui adevăr exasperant ; nu avem forța, deci nu avem tăvălugul ! Dar totuși, avem pretențiunea legitimă de a trăi, de a exista ca stat”¹⁰, afirma maiorul Cernăianu. Soluțiile puteau veni în acest caz doar din cele arătate de generalul Anastasiu, care dădea glas unui larg curent de opinie manifestat în gîndirea noastră militară interbelică : „...apărarea și soarta bunurilor cele mai sfinte, ale unei națiuni, ale unui popor, adică hotarele și bogățiile materiale ale statului național, limba, credința, cultura, precum și cel mai mare din bunurile cetățenești, libertatea, nu se pot lăsa pe seama numai a unei minuscule părți din populația țării. Aceste bunuri integrale nu se pot apăra suficient decît de întregul popor, de întreaga forță validă a națiunii”¹¹.

Orientarea către pregătirea corespunzătoare a tineretului era dată și de contribuția pe care acesta a adus-o în luptele pentru apărarea țării în timpul primului război mondial. Avem în vedere nu tinerii care-și făceau datoria sub faldurile drapelului de luptă, ci aceia care încă nu

⁶ General R. Rosetti, *Problema militară românească, alaltăieri, ieri, azi*, în *Pagini din gîndirea militară românească*, Edit. Militară, București, 1967, p. 488.

⁷ Colonel B. D. Popescu, *Pregătirea națiunii pentru război*, în „România militară”, 10, 1929, p. 19.

⁸ Colonel Ștefan Georgescu, *Rolul comunei ca celulă militară teritorială în pregătirea națiunii pentru război și mobilizarea ei*, în „România militară”, 1, 1927, p. 38.

⁹ Generalul Gr. Constandache, *Sufletul ostașului român*, în „România militară”, 6, 1939, p. 29.

¹⁰ Maior Cernăianu, *Manevra strategică și bătălia*, Lugoj, 1929, p. 233.

¹¹ General A. Anastasiu, *Pregătirea națiunii pentru apărarea ei în caz de război*, în „România militară”, 4, 1938, p. 14.

ajunseseră la vârsta de încorporare și care au săvârșit nenumărate fapte de eroism. Aportul acestora este atestat și de faptul că mii dintre acești tineri au fost decorați în timpul războiului sau ulterior cu ordine și medaliai, cum ar fi de exemplu „Crucea Meritul sanitar“, „Bărbăție și credință“, „Crucea comemorativă“, „Victoria“, „Insigna de război a cerceșilor“ etc. Acest fapt se dovedea relevant pentru autorii militari cel puțin sub două aspecte : marile posibilități de care dispunea tineretul atunci când era vorba de apărarea țării, precum și necesitatea unei pregătiri temeinice a acestuia din acest punct de vedere.

În ceea ce privește conținutul pregătirii propriu-zise se preconiza fortificarea rezistenței fizice și psihice a tineretului, educarea lui din punct de vedere moral cetățenesc, inițierea în meșteșugul armelor. Chestiunea în jurul căreia s-a discutat cel mai mult în această perioadă a fost pregătirea tinerilor înainte de încorporare, încetățenită în epocă sub denumirea de pregătirea premilitară sau preregimentară. Aceasta era văzută de autorii militari din acel timp ca subsumând „totalitatea măsurilor de ordin fizic și moral ce urmează a fi luate pentru pregătirea tineretului în scopul realizării unei sănătăți fizice și morale în cadrul intereselor naționale ale țării“¹². Într-un alt studiu era privită ca „...un mijloc de regenerare fizică a națiunii, de educație socială și morală și în ultimă analiză cel mai puternic mijloc de economie și apărare națională“¹³. Ea trebuia să cuprindă un ansamblu de probleme referitoare la educația fizică, națională, morală, civică, chestiuni de instrucție militară. Având în vedere situația tineretului nostru, unii autori militau ca ea să cuprindă și școala de carte, pornindu-se astfel și pe această cale o acțiune energetică de combatere a analfabetismului. Alții o concepeau ca implicând o deschidere mai amplă, în care scop „trebuie întinsă mai mult pînă la școlile primare“¹⁴. În ceea ce privește conducerea acestei activități s-a conchis că direcțiunea trebuie s-o aibă armata, dar că în realizarea ei sînt interesante și celelalte autorități. Pe această linie s-au emis și idei interesante, demne de menționat. Astfel se preconiza ca în fiecare comună să se înființeze un „comitet de oameni cu dragoste de țară“, din care să facă parte principalele notabilități și care să aibă ca obiectiv principal asigurarea condițiilor necesare pentru desfășurarea corespunzătoare a activității¹⁵.

Personalul care ar desfășura pregătirea trebuia să fie constituit din învățători, profesori, ofițeri și gradați de rezervă, precum și un număr de ofițeri și subofițeri activi. Tinerii urmau să fie împărțiți în două categorii, în funcție de gradul de școlarizare. Elevii de liceu, școli normale, de comerț etc. se puteau pregăti pe timpul cursurilor, introducîndu-se asemenea ședințe în programa analitică. Ceilalți tineri din mediul urban și rural formau a doua categorie și primeau o pregătire adecvată¹⁶.

¹² Generalul V. Economu, *Instrucția preregimentară*, în „România militară“, 1, 1934, p. 61.

¹³ General F. A. B., *op. cit.*, p. 82.

¹⁴ Colonel B. D. Popescu, *op. cit.*, p. 96.

¹⁵ Colonel Șt. Georgescu, *op. cit.*, p. 34.

¹⁶ General V. Economu, *Pregătirea preregimentară*, în „România militară“, 5, 1930, p. 14.

Soluția optimă întrevăzută în ceea ce privește durata era aceea ca ea să se desfășoare pe parcursul a 2—3 ani de zile, în timpul duminicilor, în zilele de sărbătoare, în vacanțele școlare, iar pentru cei din mediul rural, toamna după ridicarea recoltei, iarna și primăvara pînă la începerea muncilor agricole ¹⁷.

Implicațiile acestei pregătiri pentru tineretul nostru erau apreciate atît pe linia satisfacerii necesităților apărării naționale, cît și pe planul mai general al formării și educării tinerilor. Prin intermediul acestora s-ar realiza : ridicarea la cel mai înalt nivel posibil a sentimentului național ; menținerea sănătății, dezvoltarea fizică și mărirea puterii la greutate ; o transformare radicală a tineretului de la sate, scoțindu-l din ignoranță ; căpătarea unor cunoștințe militare de către tineri înainte de încorporare ; răspîndirea cunoștințelor militare în masa poporului ; alimentarea armatei în timp de război cu contingente relativ bine pregătite ; strîngerea relațiilor dintre armată și popor ¹⁸. Se mai cuvine menționat și faptul că se sconta obținerea de însemnate economii bugetare prin generalizarea și organizarea temeinică a activității la nivelul întregii țări, ea fiind puntea de trecere către serviciul militar redus ¹⁹.

Progresul tehnico-științific, apariția mijloacelor de luptă din ce în ce mai perfecționate cereau soluții optime în ceea ce privește formarea tinerilor ca viitori ostași. Războiul viitor, precizau autorii militari români, punînd în joc totalitatea resurselor materiale și umane, bazate pe toate descoperirile și perfecționările științei și tehnicii, va cere specialiști din ce în ce mai mulți și de o calitate indiscutabilă. Ca atare, starea generală de instrucție și cultură a tineretului, coroborată cu necesitățile resimțite de nevoia de apărare a țării, impunea un complex de măsuri apte să suplinească rămînerea noastră în urmă. Se cerea ca programele învățămîntului superior, secundar și liceu să cuprindă cursuri de cunoașterea practică și mînuirea mașinilor care pot fi întrebuințate la război, încurajarea învățămîntului școlilor de meserii, de ucenici, crearea de școli de șoferi și mecanici, pregătirea unui asemenea personal calificat prin cooperative și centre de pregătire preliminară, preocuparea pentru menținerea antrenamentului acestor specialiști ²⁰. Asemenea deziderate erau posibile în condițiile ridicării nivelului de dezvoltare esoonico-socială, dezvoltării industriei românești, inclusiv a celei ce viza satisfacerea necesităților apărării naționale.

Intensa activitate desfășurată de autorii militari în scopul relevării necesității de a asigura o pregătire adecvată întregului tineret pentru a-l încadra în efortul național de apărare n-a rămas fără ecou, fără finalitate practică. Forurile de conducere politică și militară, plecînd de la nevoile apărării țării, de la evoluția climatului internațional, care evolua în defavoarea intereselor legitime ale României, au luat un șir de mă-

¹⁷ *Ibidem*, p. 14.

¹⁸ Colonel I. Filip, *Sporturile și instrucția preregimentară*, în „România militară”, 10, 1926, p. 10.

¹⁹ A. B. C., *Nevoia introducerii pregătirii preregimentare la noi*, în „România militară”, 10, 1929, p. 44.

²⁰ Generalul Skeletti, *Națiunea armată, materialul modern și speciltșii*, în „România militară”, 13, 1936, p. 8.

suri ce urmăreau crearea unui cadru instituțional organizatoric adecvat. În acest sens chiar Constituția țării din 1923 preciza că toți cetățenii țării fac parte din unul din elementele puterii armate, care era compusă din armată, rezervele și milițiile. Se cuvin menționate și prevederile „Legii pentru organizarea armatei” din iunie 1924, ce stipula că tinerii de la 19—21 ani împliniți „sînt la dispozițiunea ministerului de război pentru pregătirea lor preregimentară”²¹. În deceniul patru s-a lărgit considerabil cadrul existent de pregătire a tineretului. Astfel, în 1933 se adoptă „Legea asupra organizării națiunii și teritoriului pentru timp de război”, în cuprinsul căreia era legiferată „pregătirea preregimentară a tinerilor de la vîrsta de 19—21 ani”²². În luna mai 1934 se adoptă alte două legi, care vor impulsiona activitatea în acest domeniu: „Legea pentru înființarea oficiului de educație a tineretului român (O.E.T.R.)” și „Legea nr. 83 pentru pregătirea premilitară a tineretului”. O.E.T.R. avea drept scop „educația morală, națională și civică a tineretului de ambele sexe pînă la 18 ani, precum și coordonarea și controlul activității similare ale instituțiilor de stat și particulare”²³. Conform celui de-al doilea act normativ, pregătirea premilitară a tuturor tinerilor de 18, 19, 20 ani era obligatorie. Se desfășura pe parcursul a 40—50 de ședințe anuale, la aceasta adăugîndu-se o concentrare anuală de 4—7 zile. Conducerea era exercitată de Marele Stat Major prin Inspectoratul Pregătirii Premilitare, organ însărcinat cu executarea propriu-zisă a activității²⁴. Adoptarea acestor legi și organizarea unui sistem de pregătire a tineretului la scara întregii țări n-au pus capăt căutărilor în vederea găsirii și altor soluții. În mai 1939 se adoptă „Legea pentru organizarea și folosirea tineretului în caz de mobilizare”, care stipulează că „tineretul (băieți între 17—18 ani și fetele între 17—21 ani) este obligat a presta serviciu Patriei, în caz de mobilizare sub ordinele Strajei Țării”²⁵.

Din cele prezentate se desprinde concluzia că în gîndirea militară românească interbelică s-a manifestat o vie preocupare pentru ca tineretul să fie pregătit corespunzător din punct de vedere al necesităților apărării țării, considerîndu-se că el poate aduce o contribuție prețioasă pe această linie. De remarcat este că autorii militari nu și-au propus numai o familiarizare a tinerilor cu elemente ale instrucției militare, ci militau pentru o formare a acestora din punct de vedere patriotic-cetățenesc și psihomoral corespunzătoare luptei moderne. Este evident că această operă de educare și formare socioculturală era concepută pe baza și în spiritul concepțiilor epocii, a clasei dominante, nedepășindu-se cadrele regimului politic burghez. De altfel, concepția clasei dominante, condițiile politice, economice și ideologice contradictorii ale societății capitaliste românești interbelice, teama de o posibilă reacție pe plan social a maselor, precaritatea mijloacelor avute la dispoziție au făcut ca deziideratul pregătirii și antrenării tineretului în activitatea de apărare a pa-

²¹ „Monitorul oficial”, nr. 134 din 24 iunie 1924.

²² Ibidem, nr. 96 din 27 aprilie 1933.

²³ Ibidem, nr. 106 din 9 mai 1934.

²⁴ Ibidem, nr. 107 din 11 mai 1934.

²⁵ Ibidem, nr. 11, din 15 mai 1939.

triei, în ciuda unor idei și soluții meritorii, să nu-și găsească o soluționare deplină. Rămîne totuși notabil efortul multor autori militari din acea epocă de a integra tînăra generație a țării în diverse forme de pregătire a populației pentru apărarea patriei. Aceste proiecte și reglementări, deși au fost de inspirație și au comportat un caracter burghez, nu erau însă rupte de realitate, avînd menirea de mare importanță să întărească capacitatea defensivă a țării, în condițiile acelor ani cînd unitatea și ființa noastră națională erau în pericol. Din această perspectivă, multe din ideile și soluțiile avansate de gîndirea militară românească interbelică au avut și au o încărcătură germinativă valoroasă, reprezentînd contribuții notabile la experiența acumulată și la bogatele tradiții de luptă ale întregului popor, pe care românii și le-au făurit de-a lungul tumultoasei și încercatei lor istorii.

Rolul tradițiilor pregătirii tineretului nostru pentru apărarea patriei, esența lor politico-educativă au fost reliefate printr-o expresie limpede de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care arată că : „Tradițiile înaintate, preocuparea partidului nostru pentru : educarea copiilor, a tinerei generații au constituit întotdeauna un factor important în lupta de eliberare națională și socială, pentru înfăptuirea revoluției populare și a politicii de construcție socialistă”²⁶.

**LA PENSÉE MILITAIRE ROUMAINE VUE LA NÉCESSITÉ DE LA
PREPARATION DE LA JEUNESSE POUR LA DÉFENSE DE LA PATRIE
PENDANT LA PÉRIODE INTERBELLIQUE**

Résumé

L'oeuvre présente les préoccupations de la pensée militaire roumaine interbellique pour entraîner et préparer la jeunesse dans le but de la défense de la patrie dans les conditions complexes de ces années là. Ayant en vue les besoins de la défense de la patrie, les traditions du peuple roumain, les auteurs militaires roumains ont fait beaucoup de propositions et solutions destinées à préparer la jeunesse du point de vue militaire.

Même si les problèmes n'ont pas été entièrement solutionnés, les préoccupations et les mesures entreprises à cet égard représentent des contributions notables à l'enrichissement des traditions de la lutte du peuple tout entier pour la défense de la patrie.

²⁶ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, Edit. Politică, București, voi. 10, p. 348.